

NOD:s lägesbild

CIVILSAMHÄLLETS BEHOV UNDER CORONAKRISEN

November 2020

Inledning

Inför denna kartläggning har NOD kontaktat sina 17 anslutna organisationer med ett antal frågor gällande organisationerna och dess medlemsorganisationers situation, vilka åtgärder de vidtagit för att minska smittspridningen samt deras kunskap om sina målgrupps förhållanden. Denna lägesbild beskriver därför nuläget och vidtagna åtgärder hos de svarande anslutna organisationerna. Frågorna skickades ut till organisationerna den 16 november och texten har producerats fram till den 25 november. Syftet med arbetet är att få en uppdaterad översiktlig lägesbild över sektorns behov och villkor utifrån situationen i coronapandemins spår.

En lägesbild är en av NOD:s skriftliga produkter som utgår från ett specifikt tema, aktuellt ämne eller frågeställning. Den beskriver övergripande aktörers inställning, arbete och behov i frågan och är en förlängning av en så kallad kartläggning. Lägesbilden innehåller insamlad information från aktörerna via mail, telefonkontakt eller information från aktörernas hemsidor och andra medier.

Sammanfattning

- **Generella utmaningar för sektorn:** Från pandemins början har den idéburna sektorn genomfört en digital omställning som genomsyrat samtliga delar av dess kärnverksamhet, till exempel beslutsfattande processer, organisering av medlemmar, målgrupps-, och påverkansarbete samt stödfunktioner. En omställning som satt organisationerna på prov samtidigt som det visat på en sektor vars styrka ligger i att utifrån förmåga och resurser outtröttligt fortsätta driva sin verksamhet utan att göra avkall på sin idé.
- **Specifika utmaningar för olika områden:** Även om områdesspecifika utmaningar skiljer sig åt är samtliga organisationer hårt påverkade av höstens utveckling och nya restriktioner. Läget påminner om i våras när det kommer till exempelvis svårigheter för organisationer att genomföra aktiviteter för målgruppen, för kulturaktörer att utöva sitt yrke och för lokaler och samlingsplatser att hålla öppet. Samtidigt blir socialt utsatta grupper än mer utsatta. Barn och unga utsätts för ett stort informationsflöde som ibland uppfattas otydligt och skolan pekas ut som en viktig aktör för målgruppen ur flera aspekter.
- **Övrigt:** Nya restriktioner och rekommendationer drabbar den idéburna sektorn. Införandet av dem och det allmänna informationsflödet kring pandemin upplevs ibland som otydligt och svårtolkat. Processerna kring olika stödpaket bör i framtiden anpassas i högre grad för att möjliggöra för sektorn att ta del av dem.

Generella utmaningar för sektorn

Sammanfattning

Från pandemins början har den idéburna sektorn genomfört en digital omställning som genomsyrat samtliga delar av dess kärnverksamhet, till exempel beslutsfattande processer, organisering av medlemmar, målgrupps-, och påverkansarbete samt stödfunktioner. En omställning som satt organisationerna på prov samtidigt som det visat på en sektor vars styrka ligger i att utifrån förmåga och resurser outtröttligt fortsätta driva sin verksamhet utan att göra avkall på sin idé.

Den sociala aspekten av situationen är något som en majoritet av aktörerna lyft som det största problemet. Utebliven social samvaro riskerar att leda till stora konsekvenser för stora delar av civilsamhället, bland de främsta effekterna kan nämnas:

- Försämrade förutsättningar för socialt liv – med ökad isolering/ensamhet som följd.
- Inställd eller minskad verksamhet – med risk för ekonomiska konsekvenser på sikt.
- Sämre kontakt med medlemmar – med risk för medlemsbortfall.
- Digitalisering av organisationernas verksamhet.

Generellt för alla organisationer, oavsett inriktning, är att många ställt om sin vardag i enlighet med myndigheternas rekommendationer. Många av de anslutna organisationerna som besitter kanslier arbetar exempelvis hemifrån i den utsträckning det är möjligt. Gemensamt för det digitala interna arbetssättet är utmaningar kopplat till det vardagliga; avsaknad av korta avstämningar, social gemenskap, trögare informationsflöde och långsammare återkoppling. Suicide Zero nämner till exempel att de tagit hjälp för att stärka möjligheten för anställda att träna rätt och att de har arbetat med att säkerställa att anställda har god arbetsmiljö i hemmet. De har också daglig kommunikation med sina anställda för att tidigt kunna erbjuda stöd till medarbetare som tycker att isolering och hemarbete är svårt att hantera.

Många digitala årsmöten har genomförts under året och bland annat Forum uppger att flera medlemmar även planerar för att genomföra årsmöten digitalt under våren 2021.

Ett återkommande problem är dock att säkerställa de demokratiska aspekterna i det digitala formatet, vilket bland annat SIOS uppger.

En del har lyckats ställa om digitalt även när det gäller den externa verksamheten. Några av Arbetsams medlemmar har exempelvis digitaliserat guidade turer och några organisationer

menar till och med att den digitala utvecklingen som nu har påskyndats varit en positiv förändring, då det öppnar upp möjligheten att delta i arrangemang trots geografiskt avstånd. Bland annat uppger OCD-förbundet att deras digitala stöd- och samtalsgrupper samt cafékvällar nu enklare kan ha deltagare utanför Stockholmsområdet. Andra organisationer menar att det digitaliseringsarbete som sker nu kommer att bli en styrka i framtiden.

Det finns dock svårigheter kopplat till den utåtriktade verksamheten och digitaliseringen. En del av detta arbete sköts av anställda, alternativt en kombination av personal och frivilliga, och anammandet av de digitala verktygen för denna uppgift har sina begränsningar. Digital kunskap och mognad kan variera både hos utövaren och mottagaren. Det har också upplevts svårt att nå ut med budskap, i synnerhet till nya målgrupper.

För att få ett grepp om både ekonomi och verksamhet har LSU fattat beslut om att ställa om verksamheten till digitala lösningar till och med oktober 2021, detta för att skapa långsiktighet i planeringen framöver.

Digitalt utanförskap

Det finns en generell oro för att fortsatt digital omställning kan fjärma grupper från organisationerna och att den digitala verksamheten kan skapa eller öka ett digitalt utanförskap. De grupper som främst identifieras i denna process är äldre, funktionsnedsatta och personer med dålig eller bristande kunskap i svenska. Ibland saknas även förutsättningar för att kunna genomföra en omställning, i en enkät från en nationell paraplyorganisation uppger exempelvis en del lokalföreningar i sina svar att "de flesta medlemmarna har ej dator". En omställning blir då omöjlig. Det upplevs också svårare att ställa om verksamhet till digitalt när det gäller barn i den yngre målgruppen.

Medlemmar

En negativ aspekt som lyfts kring stängd, minskad eller digitaliserad verksamhet är att upplevelsen av medlemsvärdet minskar och att målgrupper och medlemmar inte ser nyttan av sitt medlemskap. Organisationer vittnar om att verksamheter som vanligtvis brukar vara rekryterande inte har samma effekt när de digitaliseras. En del aktörer vittnar om att medlemstalen sjunker bland anslutna organisationer och föreningar ute i landet.

Organisationer menar att förbundens minskande medlemsantal i förlängningen kan bidra till såväl ekonomiska förluster som minskad legitimitet för förbunden att företräda målgruppen. För att bemöta problemet arbetar LSU just nu med att ta fram metoder och information för hur engagemang möjliggörs i en digital miljö.

Engagemang och ideellt engagerade

Det finns en gemensam oro för att ideellt engagerade som, på grund av pandemin, inte kan utföra sina åtaganden inom föreningslivet inte kommer hitta tillbaka till sitt engagemang när pandemin är över. Forums verksamhet Volontärbyrån arbetar därför med att fortsätta stötta organisationerna i hur de kan ställa om på olika sätt, genom att till exempel ha fler distansuppdrag och därmed möjliggöra för personer att engagera sig digitalt. Inom Volontärbyrån vittnar man också om en ökning av förmedlade distansuppdrag under 2020 och Volontärbyrån själv planerar att ha sina utbildningar, som handlar om att stötta volontärsamordnare i att leda och rekrytera fler frivilliga, online. Efterfrågan på dessa utbildningar har varit stor.

Inställd verksamhet

Trots att den digitala omställningen möjliggjort för viss verksamhet att fortgå, har pandemisituationen lett till minskade eller inställda verksamheter för flera av organisationerna. Många vittnar om svårigheter i att starta ny verksamhet eller genomföra projekt som påbörjats, trots erhållen finansiering. De främsta orsakerna till de inställda aktiviteterna är rekommendationen om begränsat antal deltagare samt att viss verksamhet inte går att ställa om till digital verksamhet på ett adekvat sätt. Det kan handla om uppskjutna utbildningar och årsmöten men även exempelvis daglig verksamhet inom LSS (och annan vård), stängda Second Hand-butiker samt social verksamhet som exempelvis samtals- och stödgrupper. Vissa organisationer uppger att de ställt in stora planerade evenemang och bland annat IOGT-NTO uppger att de helt och hållet rekommenderat sina föreningar och distrikt att ställa in all fysisk föreningsverksamhet tills vidare.

Informationsspridning

Flera organisationer uppger att de har bistått i arbete med att minska smittspridningen genom att aktivt vidarebefordra Folkhälsomyndighetens restriktioner på hemsidor och andra sociala plattformar. Funktionsrätt Sverige uppger dock att flera av deras medlemsförbund upplevt att de själva axlat ansvaret att med hjälp av medicinsk expertis tydliggöra information kring smittskydd och specifik information till sina medlemmar i riskgrupp. Riksförbundet Cystisk Fibros vittnar exempelvis om en stor oro bland medlemmar på grund av den bristande

informationen kring riskgrupper. De menar att patientorganisationerna fick ett stort ansvar i att koppla ihop vården med patienterna för att kunna bemöta den oro som uppstod, bland annat genom att anordna veckovisa webinarier där patienter och anhöriga hade möjlighet att ställa frågor till vården.

Andra organisationer har spridit information kring att bemöta effekterna av isolering, däribland Suicide Zero som producerat och spridit innehåll kopplat till att ge medmänskligt stöd till de som är isolerade, ensamma eller oroliga.

En del paraplyorganisationer vittnar om deras roll som informationsförmedlare och stöd till anslutna organisationer inom paraplyet. Aktörerna har bistått medlemmarna i att tolka myndigheters rekommendationer och restriktioners påverkan på de anslutna organisationernas verksamhet. Från centralt håll har det även informerats och stöttats kring frågor som rör de olika statliga stödpaketen, deras funktion och eventuell användbarhet för medlemmarna.

Ekonomi och besparingar

Den idéburna sektorn har generellt små marginaler i sin verksamhet och en del aktörer vittnar nu om att besparingar och ekonomiska reserver är på väg att ta slut. Då många aktörers ekonomi baseras på antalet medlemmar eller antalet genomförda verksamheter, exempelvis studiecirklar, växer nu oron för hur bidrag och ekonomi kommer påverkas framöver, i första hand för verksamhetsåret 2021. Det finns också en oro över hur den ekonomiska situationen kommer att utvecklas över tid, exempelvis medel från stiftelser och företagsarbeten.

Specifika utmaningar för olika områden

Sammanfattning

Även om områdesspecifika utmaningar skiljer sig åt är samtliga organisationer hårt påverkade av höstens utveckling och nya restriktioner. Läget påminner om i våras när det kommer till exempelvis svårigheter för organisationer att genomföra aktiviteter för målgruppen, för kulturaktörer att utöva sitt yrke och för lokaler och samlingsplatser att hålla öppet. Samtidigt blir socialt utsatta grupper än mer utsatta. Barn och unga utsätts för ett stort informationsflöde som ibland uppfattas otydligt och skolan pekas ut som en viktig aktör för målgruppen ur flera aspekter.

Kulturskapare

KLYS meddelar att när de nya restriktionerna sänker antalet för sittande publik från 50 till åtta personer blir nästan samtliga kulturinstitutioner tvungna att stänga. Det innefattar exempelvis teatrar, biografier och konsertlokaler. Att de evenemang som planerats den närmaste månaden måste ställas in innebär ännu en svår situation för yrkesverksamma kulturskapare då stora delar av konst- och kulturscenen inte kan framföras live. KLYS har sedan mitten av mars arbetat med att ta fram underlag för att påverka kulturskapers situation och [arbetar just nu med frågan om kristödet för enskilda firmor](#) som i dagsläget inte omfattar kulturskapare som har låga och ojämna inkomster. Ideell Kulturallians skriver också [på sin hemsida](#) att den ideella kultursektorn är i en kritisk situation där det just nu finns inga eller små marginaler och där resultatet blir en långsiktig försvagning av det lokala kulturlivet.

Arbetslivsmuseer

Arbetsam meddelar att deras medlemmar vidtagit flera åtgärder men att åtgärderna skiljer sig mycket mellan aktörerna. I en enkät har organisationens medlemmar delat med sig av kreativa lösningar som uppkommit under sommaren 2020, som bland annat handlar om att upprätta "promenadriktning" i lokalerna, att vända utställningar så att de kan tas del av genom fönster samt möjlighet att förhandsboka besök. Andra lösningar har handlat om digitala visningar och ljudguider.

Pandemins effekter har i flera fall lett till att flera av Arbetsams medlemsorganisationer börjat fokusera mer på den interna verksamheten och lagt den publika åt sidan. Detta eftersom flertalet aktörer behövt stänga ner besöksverksamheten helt. Det har till exempel inneburit aktiva digitala medlemsträffar och påbörjade digitaliseringsprojekt. Några passar även på att renovera och utveckla sina besöksmål.

Föreningslokaler och samlingsplatser

För många organisationer består en relativt stor del av inkomstkällan av lokaluthyrning. Eftersom uthyrningen i princip har upphört leder det till stora inkomstbortfall och uppsagda lokaler. Många lokaler har utgjort naturliga mötesplatser för fler än bara de organisationer som äger dem – ofta erbjuds lokalerna till andra delar av civilsamhället till förmånliga priser. Om utvecklingen fortsätter som den gjort hittills, riskerar de naturliga samlings- och mötesplatserna att i framtiden bli mycket färre. Folkets Hus och Parker skriver på sin [hemsida](#) att de har full förståelse för de nya restriktionerna men vädjar om nya stödåtgärder då restriktionerna i praktiken sätter en redan hårt drabbad rörelse i en än svårare situation.

Utsatta grupper

Redan i början av pandemiutbrottet vittnade stora delar av civilsamhället om att redan utsatta grupper blivit än mer utsatta av den rådande situationen. För att möta den hemlösa målgruppens utsatthet uppger Sveriges kristna råd att många kyrkor, utifrån lokala förutsättningar, låtit ställa sina kyrkorum och andra lokaler till förfogande för att människor ska kunna värma sig eller äta sin matlåda inomhus. Detta är något som kyrkorna gjort även innan pandemin och som de avser att fortsätta med.

Pandemins effekter har även skapat fler och större grupper av ekonomisk utsatthet. Många som själva tillhör, är anhöriga till eller boende med person i riskgrupp har stannat hemma från arbetet utan ersättning och uppger att deras privatekonomi påverkats under pandemin. I [Funktionsrätts Sveriges enkätundersökning](#) uppger en av fem svarande att deras privatekonomi påverkats negativt och drygt hälften av dem uppger att de just nu lever på besparingar.

De nya restriktionerna har också lett till många inställda aktiviteter, vilket bland annat Sveriges Fontänhus Riksförbund vittnar om, där många medlemmar i riskgrupp håller sig isolerade vilket leder till en sämre livssituation för många medlemmar.

Barn och unga

När det gäller målgruppen barn och unga är det några organisationer som särskilt anpassat sina åtgärder. Schizofreniförbundet har till exempel upprättat en stödtelefon som är bemannad varje vardag mellan 08–20. Den bemannas av psykolog och riktar sig till barn och unga som lever i familjer där det förekommer psykosjukdom. Detta för att möta den känslomässiga stress och ångest som uppkommer då familjer som redan har problem tvingas vara hemma tillsammans i större utsträckning med tanke på restriktionerna.

Kopplat till målgruppen barn och unga menar Sveriges kristna råd att det generella undantaget för barn- och ungdomsidrott även bör gälla kyrkornas barn- och ungdomsverksamhet för att möta den psykosociala situationen som präglar många i målgruppen under pandemin.

LSU uppger att smittläget skapar både oro, ensamhet och sorg hos målgruppen och att informations- och åsiktsflödet kring pandemin är osorterat vilket skapar en viss förvirring.

Organisationer inom vård och omsorg

Famna uppger att deras medlemsorganisationer agerat på flera olika sätt. Bland annat genom att på egen hand skaffa skyddsutrustning att förse personalen med, antingen via egna kanaler eller genom samarbeten med andra idéburna och privata aktörer. Det har också handlat om att ställa om resurser inom organisationen, exempelvis att omorganisera personal mellan avdelningar och verksamheter samt bygga upp en egen logistik för testning. Famna tar även upp problematik kopplat till stödpaket för aktörer inom vård och omsorg vilket nämns under rubriken "Uppdaterade restriktioner och rekommendationer".

Sociala och arbetsintegrerade sociala företag

För organisationer som driver sociala och arbetsintegrerade företag är bilden splittrad, en del ser ett ökat tryck på vissa tjänster och produkter medan andra delar blöder ekonomiskt. Detta som en följd av uteblivna vårdupdrag, tomma vårdplatser eller minskad efterfrågan på tjänster och produkter.

Några menar att situationen under hösten hamnat i samma läge som vid krisens början, trots att de striktare rekommendationer som beslutats av regeringen under november ännu inte fått genomslag i verksamheten. Exempel på verksamhet som drabbas hårt är catering och caféer. Minskat antal gäster på restauranger, konferens- och mötesanläggningar slår hårt mot ekonomin och det går inte längre att erbjuda till exempel praktikplatser för arbetsträning.

Personalsituationen har hittills lösts med hjälp av permitteringar i hopp om en snar förbättring av situationen, även om uppsägningar förekommer. Vissa har drabbats av konkurs och andra har valt att avsluta sina verksamheter. SKOOPI uppskattar ett medlemstapp om cirka tio procent, samtidigt som många medlemmar inte kan betala sina medlemsavgifter.

Insamling

Giva har mellan augusti och november genomfört undersökningar kring givandet och försökt fånga in trender för medlemsorganisationerna. Under november kommer en ny undersökning att genomföras som ska finnas sammanställd i december. I undersökningen finns en prognos för 2020 som medlemsorganisationerna fått göra. I den svarar organisationerna att gåvor och bidrag från testamenten och företag ser ut att minska. Hälften tror att intäkter från stiftelser kommer att vara oförändrade medan 43 procent av organisationerna tror att allmänhetens bidrag kommer öka till skillnad från 2019.

Övrigt

Sammanfattning

Nya restriktioner och rekommendationer drabbar den idéburna sektorn. Införandet av dem och det allmänna informationsflödet kring pandemin upplevs ibland som otydligt och svårtolkat. Processerna kring olika stödpaket bör i framtiden anpassas i högre grad för att möjliggöra för sektorn att ta del av dem.

Uppdaterade restriktioner och rekommendationer

Under november månad har regeringens restriktioner och myndigheters rekommendationer uppdaterats och förändrats ett flertal gånger. Regleringen av maxantalet till åtta personer för offentliga sammankomster har haft allra störst påverkan på sektorn. När sedan lokala pålagor från regionerna ser olika ut upplever en del organisationer det svårt att förhålla sig till rekommendationerna. Går det att åka över regiongränserna, och hur påverkas ens verksamhet om man arbetar över regiongränserna?

LSU menar att läget ibland kan vara förvirrat – barnidrotten påverkas inte, men hur blir det med sociala och kulturarrangemang; "är det okej om vi spelar fotboll på torsdag men inte om vi bakar"?

Sveriges Kristna råd vittnar om att kyrkorna har svårt att anpassa sig efter begränsningen till åtta personer kopplat till begravningar, eftersom begränsningen medför omöjliga val när det kommer till att begränsa antalet gäster. Organisationen föreslår därför att maxantalet personer istället sätts till 20 personer, exklusive medverkande, om lokalen och andra förutsättningar möjliggör det på ett smittsäkert sätt. Sveriges kristna råd tar även upp en viss skillnad i tillämpningen av tillståndsgivning från Polismyndigheten i frågan om undantag för sittande publik för 50 personer eller 300 personer. De menar att det borde gå att genomföra

två eller flera olika sammankomster med samma arrangör i samma byggnad om det finns olika lokaler med separata ingångar och toaletter, som även kan vara på olika våningsplan. Här menar organisationen att tillämpningen skiljer sig beroende på vart i landet man befinner sig och önskar därför en gemensam linje för att undvika en minskning av respekt för regelverket.

En patientorganisation lyfter frågan om definitionen av riskgrupp och hur den hanterats av myndigheter, i synnerhet i ett internationellt perspektiv där andra länder hanterat frågan annorlunda. Diskrepans i information i fråga om rekommendationer för dessa grupper har skapat en onödig oro för de berörda.

Famna understryker vikten av ekonomisk kompensation för idéburna verksamheter inom sjukvård och social omsorg. Eftersom belastningen på vård och omsorg nu ökar, betonar de att medlen bör få förlängda ansökningstider för att verksamheterna helt ska kunna fokusera på arbetet med den ökande smittspridningen. Famna önskar också att processen förenklas i framtiden eftersom de blivit informerade om att vissa regioner och kommuner avstått från att ta in underlag om merkostnader från de fristående vård- och omsorgsgivare som de har avtal med. Nu är enbart regioner och kommuner tillåtna att ansöka om medel och de idéburna utförarna är därför hänvisade till dem för att få sin del av kostnadstäckningen. I detta fall hade processen förenklats om de idéburna aktörerna hade vänt sig direkt till Socialstyrelsen.

Enkäter och kunskap

En viktig uppgift för de centrala aktörerna är att få tillgång till hur situationen för anslutna medlemmar ser ut runt om i landet. För att göra detta har organisationerna använt olika lösningar, till exempel telefonkontakt, digitala veckomöten, utskick och inte minst enkäter. Aktörer med större ekonomi har i flera fall genomfört sådana undersökningar med hjälp av externa aktörer, mindre organisationer förlitar sig på egna metoder och verktyg. Utifrån de underlag som kommit in från de tillfrågade anslutna organisationerna kan man se en tendens till att den påverkan pandemin hade på aktörerna under våren förstärkts under hösten.

Utnyttjande av stödpaket

I en lägesrapport som Giva genomfört under perioden augusti till november tas även Givas och Famnas medlemmars utnyttjande av de statliga stödpaketerna upp som en del i analysen. Bland annat kan nämnas att de två stödpaket som utnyttjats av flest är hjälp med arbetsgivaravgifter (78 procent) samt sjuklönekostnader (68 procent).

Av 63 svarande har en organisation tagit del av omställningsstödet till företag och av alla stödpaket är det bara för stödet med rabatt på hyran som någon organisation sökt men inte fått beviljat.

Funktionsrätt Sverige menar att stödsystemens utformning inte är anpassad för rörelsen, undantaget den sänkta arbetsgivaravgiften under våren. Arbetsams enkät visar att nästan elva procent av medlemmarna ansökt om statliga stöd varav nio procent erhållit det. Vidare har medlemmarna sökt andra stöd från bland annat kommuner och regioner med olika utfall. Även Arbetsam upplever att verksamheten hamnat "mellan" de olika stödpacketen som i deras fall riktats till kultursektorn.

Övrig läsning

- Sveriges Kristna råds [remissvar](#) på Förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än åtta deltagare.
- Suicide zeros [poddavsnitt](#) tillägnat ungas oro kring Covid-19.
- Suicide zeros [råd till allmänheten](#) om hur man kan stötta andra i den pågående krisen, och vilka varningssignaler man bör vara vaksam på.
- Suicide zeros [artikel](#) i TT.
- OCD-förbundets [medlemsenkät](#) om hur livet påverkades av covid 19-pandemin.
- Riksförbundet Attentions [medlemsenkät](#).
- Arbetsams [sammanställning](#) av enkäten En sommar med coronapandemi.
- Funktionsrätt Sveriges [Novus-enkät](#) som lyfter bl. a smittspridning, skyddsnet, ekonomi, hälsa, arbete och skola.
- Funktionsrätt Sveriges [rapport](#) om enkäten.
- FUB:s medlemsenkät [\[1\]](#) [\[2\]](#).
- Astma och allergiförbundets kartläggning [\[1\]](#) [\[2\]](#).
- Sällsynta diagnosers enkät [\[1\]](#) [\[2\]](#).
- LSU:s [rapport](#) "ungdomsrörelsen i siffror".
- KLYS samlade enkät-resultat finns att hitta på deras hemsida [\[1\]](#) [\[2\]](#).
- KLYS [artikel](#) om justering av det nya krisstödet för enskilda firmor.

För frågor om utskicket, kontakta NOD:s kansli (info@nodsverige.se)